

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

De la féodalité à la monarchie absolue : institutions politiques et mutations sociales en France du Moyen Âge au XVIIe siècle

Section 3: La Réforme

Irini Apostolou

Faculté des Lettres

Département de Langue et de Littérature françaises

Les causes de la Réforme

- L'Humanisme
- Situation de l'église catholique (excès et corruption)
- Affaiblissement de la souveraineté papale
- Causes théologiques
- Revendications politiques et montée du nationalisme
- Réaction des princes allemands contre les impôts ecclésiastiques

Le motif de la Réforme

- Léon X : commerce des indulgences
- Sommes importantes requises pour la construction de la Basilique Saint-Pierre

Martin Luther (1483-1546)

95 thèses ou arguments à discuter sont affichées sur la porte de l'église du château de Wittemberg (Saxe) à la veille de la Toussaint de 1517

(Portrait réalisé par Lucas Cranach)

Martin Luther

- Proteste contre le trafic des indulgences
- Excommunié par le Pape en 1521
- Procès de Luther au cours la diète impériale (assemblée générale des États du Saint-Empire romain germanique) à Worms
- Mis au ban
- Mis en sécurité par son protecteur l'Electeur Frédéric de Saxe au château de la Wartbourg
- Traduction allemande de la Bible (1522)

Martin Luther: Sa doctrine

- Sa doctrine
 - La foi
 - Les Evangiles
 - Les Sacrements (consubstantiation à la place de la transsubstantiation)

Diète d'Empire à Augsbourg sous Charles Quint (1530)

- La Confession d'Augsbourg (1530) :
 - Rédigée par Philippe Mélanchthon
 - Signée par les princes luthériens
 - Reprise de la pensée théologique de Luther
 - devient la confession de foi officielle de l'Église luthérienne (1555)
 - Les princes de l'Empire ont la liberté de disposer de la confession de leurs sujets
 - Unité confessionnelle de chaque territoire :
Cujus regio, ejus religio

Jean Calvin (1509-1564)

Le calvinisme : la seconde Réforme

- Jean Calvin s'installe à Genève en 1541
- Le Consistoire veille à l'application du calvinisme et veille à la discipline ecclésiastique
 - Réforme des mœurs
 - Souveraineté de la grâce divine
 - Les cinq points du calvinisme

Calvin et les libertins

Calvin refuse la Cène aux libertins

La Réforme en Suisse alémanique

- **Ulrich Zwingli (1484-1531):** réformateur et humaniste
- Disputes
 - Adoption de la Réforme dans le canton de Zurich (1525)
 - Excommunié en 1526
 - Luther et Zwingli s'affrontent sur des questions théologiques lors du colloque de Marbourg (1529).
 - Importance de la Bible. Réorganisation de l'Église
 - Formation des pasteurs
- Les guerres de Kappel (1529, 1531) opposent les cantons catholiques aux cantons protestants
- **Guillaume Farel** répand la Réforme en Suisse romande

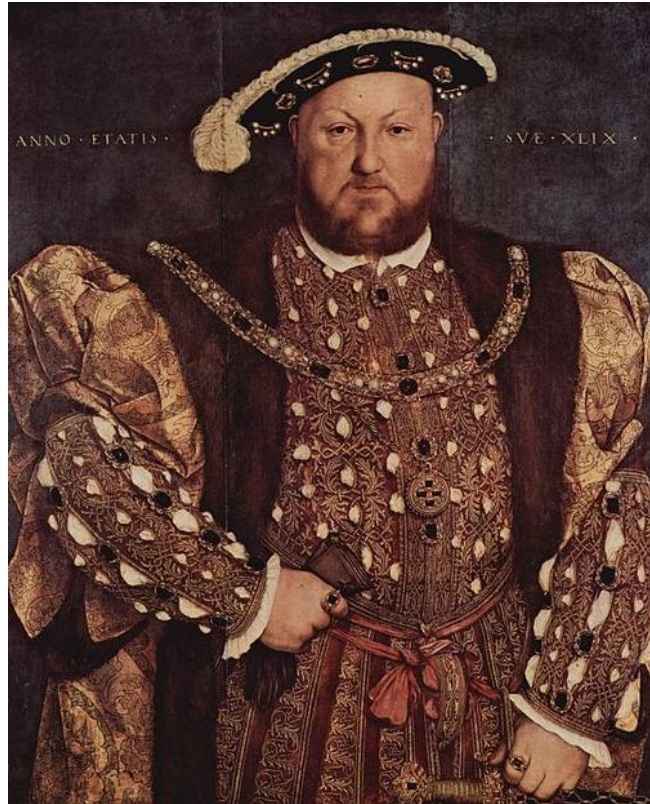
La Réforme en Angleterre

- Refus du pape d'annuler le mariage de Henri VIII avec Catherine d'Aragon afin d'épouser Anne Boleyn
- Henri VIII fait annuler son mariage par une cour ecclésiastique
- Excommunication de Henri VIII par le pape (1534)
- Acte de suprématie : le roi est le chef suprême de l'Eglise d'Angleterre (1534)

Henri VIII, roi d'Angleterre

(1491-1547, 1509-1547)

portrait réalisé par Hans Holbein le jeune, (1539-1540)

La Réforme en Écosse

- Introduction de la Réforme calviniste en Écosse par John Knox (1514-1572)
- Adoption de la Réforme, qui dévient la religion d'État, par un Acte du Parlement écossais (1560)
- L'Église d'Écosse devient presbytérienne (1592)

John Knox

(1513/14-1572)

La diffusion de la Réforme en France

- Lefèvre d'Étaples
- Guillaume Briçonnet

- **Le cénacle de Meaux : foyer de réflexion sur la réforme de l'église (1521-1525)**

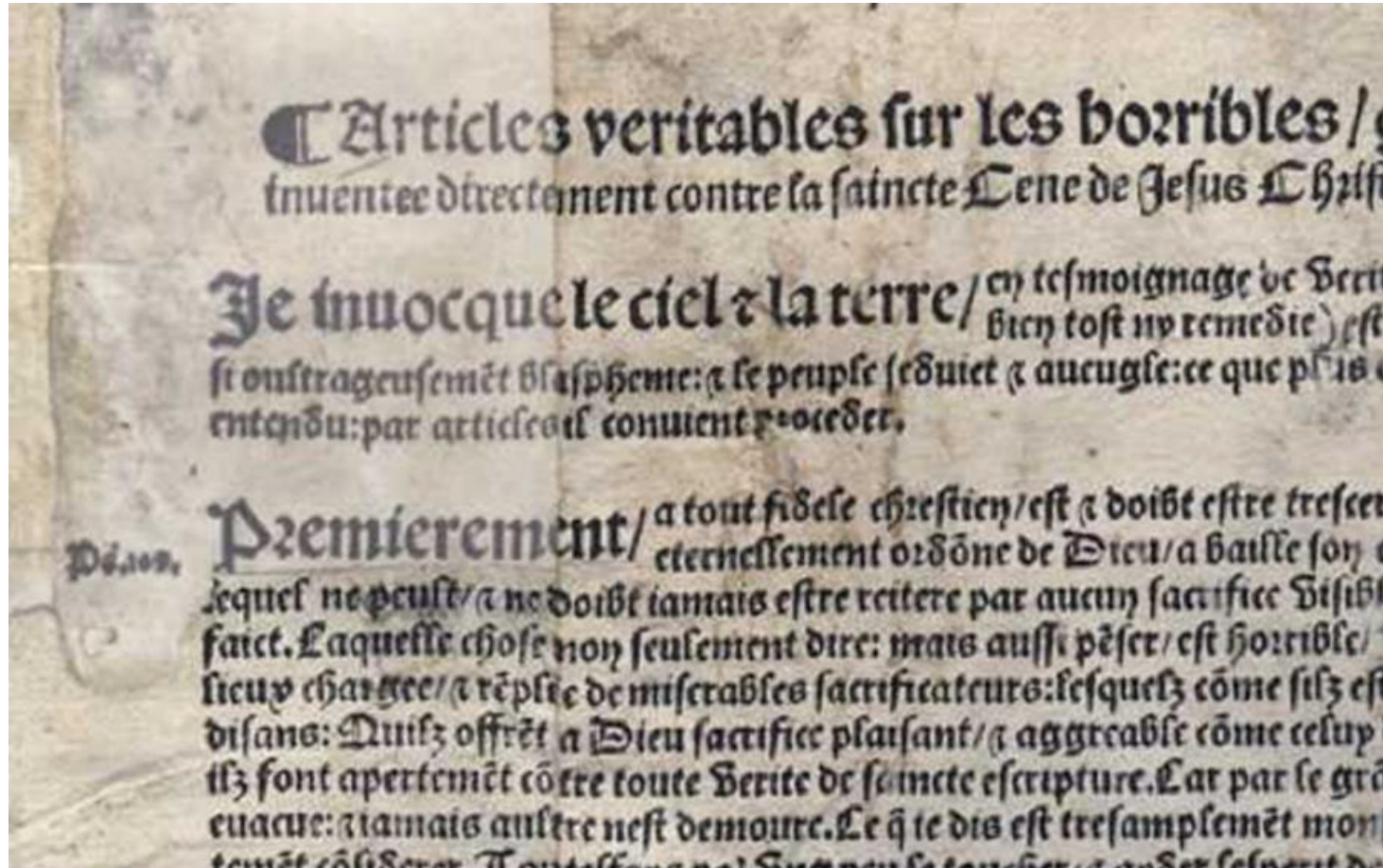

L'affaire des placards (1534)

- Fin de la politique de conciliation de François Ier avec la Réforme
- Début des persécutions des protestants

L'affaire des placards (1534)

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Ειρήνη Αποστόλου 2015. Ειρήνη Αποστόλου. «Εκφάνσεις της Πολιτισμικής Ζωής στη Σύγχρονη Γαλλία. Ενότητα 3: La Réforme». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015.
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://opencourses.uoa.gr/courses/FRL5>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

"Η δομή και οργάνωση της παρουσίασης, καθώς και το υπόλοιπο περιεχόμενο, αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία της συγγραφέως και του Πανεπιστημίου Αθηνών και διατίθενται με άδεια Creative Commons Αναφορά Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή Έκδοση 4.0 ή μεταγενέστερη.

Οι φωτογραφίες που περιέχονται στην παρουσίαση προέρχονται από τους ιστοχώρους commons.wikimedia.org / wikipedia.com και είναι ελεύθερα διαθέσιμες με άδεια κοινού κτήματος (Public Domain)."

